

III 8535
MINISTERUL AGRICULTUREI, INDUSTRIEI, COMERCIULUI ȘI DOMENIILOR

ISTORICUL
INVĂȚĂMÂNTULUI SILVIC
IN ROMANIA

ȘI
OBSERVAȚIUNI ASUPRA LUI

DE
P. A. GRUNAU

DIRECTOR ȘI PROFESOR AL ȘCOALEI SPECIALE
DE SILVICULTURĂ DELA BRĂNEȘTI

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA GUTENBERG, JOSEPH GÖBL
20. — STRADA DOAMNEI. — 20.
(Biserica Kalinderu)
1906

8535

ARHIVAREA ÎN BIBLIOTECA
288784/100

MINISTERUL AGRICULTUREI, INDUSTRIEI, COMERCIULUI ȘI DOMENIILOR

Ino. A. G. 792.

Inv. 8535

ISTORICUL INVĂȚĂMÂNTULUI SILVIC

IN ROMANIA

ȘI

OBSERVAȚIUNI ASUPRA LUI

DE

P. A. GRUNAU

DIRECTOR ȘI PROFESOR AL ȘCOALEI SPECIALE
DE SILVICULTURĂ DELA BRĂNEȘTI

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA GUTENBERG, JOSEPH GÖBL

20. — STRADA DOAMNEI. — 20

(Biserica Kalinderu)

1906

12344-

634.9 (07) (09)

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 8535

CONTROL 195

1951

D

B.C.U. Bucuresti

C12344

PC 222/05

Lemnul, această materie primă de netăgăduită necesitate pentru orice gospodărie, mică sau mare, este o avuție care ființează grație numai forțelor naturale de producțiune, fără ca să intervie, pe lângă acestea, ceilalți factori de producțiune: munca și capitalul. Aceasta e adevărat, în mod absolut, atunci când omul dispune în mod larg de aceste avuții, când îndeestulează trebuințele sale fără nici o greutate și fără nici un sacrificiu din partea sa. După cum societățile sunt mai vechi sau mai noi, după cum dezvoltarea lor a mers cu pași mai repezi sau mai înceți, epoca aceasta a gratuității satisfacerii trebuințelor în materii lemnoase este mai mult sau mai puțin depărtată de zilele noastre. În ce ne privește pe noi în special, concepțiunea curentă, aproape universal împărtășită, chiar acum încă, este că lemnul e un dar gratuit al naturii, de care putem dispune cum dispunem de vânat, de pește, de aer, de lumină, etc.

E natural că în asemenea împrejurări intervenția omului, în scop de a perfecționa sau a activa producțiunea lemnoasă prin munca sa și prin capitalurile sale, este cu desăvârșire exclusă, e clar că nici măcar ru-

tina, cel puțin întrucât privește cultura forestieră, nu are rațiunea de a fi atâta timp cât natura satisface în mod îmbelșugat trebuințele omului în materie lemnoasă.

Pe lângă acestea, mai este o altă împrejurare care explică că activitatea rodnică a omului mult timp nu s'a îndreptat către cultura pădurilor, către producțiunea conștientă a materiei lemnoase.

Lemnul este un produs care se formează încet; cel care cultivă, cel care îngrijește pădurile, de regulă generală nu va vedea, nu se va bucura, nici el, nici urmașii lui imediați de roadele muncii sale. Atunci de ce s'ar sbuciumă, de ce s'ar trudi, de ce ar munci? Așa va raționa omul al cărui orizont nu se întinde dincolo de existența sa, omul care nu se simte obligat față de generațiunile viitoare, care nu se poate înălța la sentimente mai înalte, sentimente ce strâng și solidarizează generațiunile ce se urmează.

Trebue o pregătire, o educațiune îndelungată, care nu se capătă decât pe ultimele trepte ale civilizațiunii, pentru a planta în inima omului grija nu numai a viitorului său propriu și a copiilor lui, ci grija neamului, pentru a-l împinge să facă sacrificii de care se vor bucura deabiă strănepoții lui.

Iată al doilea motiv pentru care munca omului nu s'a îndreptat decât foarte târziu asupra culturii pădurilor, asupra producțiunii sistematice a substanței lemnoase.

Și dacă conchidem mai departe, vom zice, iată motivele pentru care, dintre toate ramurile învățământului profesional, învățământul silvic n'a luat ființă decât

foarte târziu. Căci, negreșit, studiul critic, sistematizarea, au rațiune de a fi numai atunci când rutina și empirismul nu mai pot satisface omenirea și cerințele ei, iar când munca, chiar rutinară, pentru ca să ființeze un bun, nu-și are aplicațiune, atunci dascălul care să propovăduiască cum să uzăm mai bine de forțele naturii, pentru a dispune în mod îmbelșugat de acel bun, care ni se oferă cu totul gratuit, nu va avea elevi doritori de a învăța o știință atât de inutilă.

În România, cum văzurăm, convingerea cum că lemnul este un produs gratuit al naturii este încă adânc înrădăcinată în toate straturile națiunii, iar ideea unei intervențiuni active și susținute a omului în producțiunea acestei avuții a fost și pare a fi încă pentru mulți aproape o aberațiune. Natura darnică a contribuit din partea ei ca această concepție eronată să poată perzista, și ca acel sentiment de prevedere și de teama unei lipse apropiată de lemne, care a inspirat lui Colbert cuvintele «la France périra faute de bois» și pe care-l găsim la baza ordonanțelor forestiere franceze și germane să nu iă la noi naștere nici măcar azi, când cu toate astea ar fi prea mult justificat prin starea pădurilor și a culturii lor.

Dacă mai ținem seamă că suntem o țară nouă, că ideea solidarității generațiunilor din care se naște obligațiunea de a munci nu numai pentru noi dar și pentru acei cari vor veni în urma noastră, ideea care trăiește vie în națiunile cu o civilizație veche, este încă străină maselor mari ale țării românești, atunci nu mai e nevoie să insistăm asupra faptului că munca silvică, adică acea muncă care se depune pentru creațiunea avuției fo-

restiere, și că învățământul silvic, adică acel învățământ care vrea să ne prepare pentru o mai rodnică muncă în pădure, se află încă în primele stadii de dezvoltare.

De acest lucru nu trebuie să ne mirăm; de mirare, din contră, ar fi că primele începuturi de învățământ le găsim deja în anul 1851¹⁾, când domnitorul de pe atunci Vodă Al. Știrbey, preocupat de viitorul acestei țări, cuprinde în planul său de organizare și cestiunea silvică și aduce din Franța, pe lângă alți propovăduitori ai științei occidentale, și 3 agenți silvici: pe inspectorul Reichmond, pe subinspectorul Reichhomme și pe guardul general Patras, care, ce-i drept, în primul rând aveau obligațiunea de a pregăti organizarea serviciului silvic, de a lucra ei înșiși, sub denumirea de comisiunea forestieră a Valachiei²⁾, pentru punerea în valoare a fondului păduresc, dar cari, pe lângă aceasta, au dezvoltat și o activitate didactică — în timpul iernii — când strângeau agenții atașați pe lângă dâșii, pentru a-i instrui și teoreticește în d'ale silviculturii.

Silvicultura se împărtășea pe acea vreme nu într'o școală propriu zisă, învățământul nu era un învățământ în sensul modern al cuvântului, ci aveam mai mult ceea ce în literatura germană se cunoaște sub nume

1) Am trecut cu vederea o primă manifestație a legiuitorului pe acest teren care datează din anul 1831. În adevăr, în Regulamentul Organic, capitolul care tratează despre învățături, Secția 4-a (cursuri speciale) găsim art. 107 care sună precum urmează:

«Școlarii vor urma încă în anul al doilea un curs de îngrijirea pădurilor, în care curs se vor arăta mijloacele pentru a se economisi și a se păzi pădurile».

Acest curs se va face de profesorul cursului de cultură.

2) A se vedea Anexa I, pag. 3.

de «Meisterschule», adică o școală practică cu un dascăl — am zis magister — în jurul căruia se adunau cei doritori a învăța silvicultura, pentru a se instrui mai mult prin pildă și demonstrațiuni practice, decât prin expuneri teoretice.

Primii elevi fură admiși la 1851, în număr de 15, cei întâi pe listă cu 400 lei vechi pe lună, ceilalți cu 200 lei.

Cursurile ce se predau erau numai: *a)* Matematici, *b)* Botanică, *c)* Silvicultură.

Mihai Râmniciceanu și Iosef Hartel, dejă ingineri, mai departe C. N. Racotă și Scarlat Trăsnea fură primii elevi ai școlii.

Comisiunea erà istalată în casele lui Ipătescu, pe urmă se închiriară casele d-nei Dragomănești Serafim cu 220 de galbeni pe an (lângă Colțea¹⁾).

Se știe că activitatea acestor agenți francezi n'a fost de lungă durată. În anul 1853 au părăsit țara, lucrările lor au rămas întrerupte, iar învățământul silvic — cum ușor se înțelege — a încetat a existà. Și nici nu puteà fi altfel!

Ideia organizării serviciului silvic și a întemeierii învățământului erà ideia unui singur om, împărtășită poate de câțiva colaboratori ai lui, o idee de care ne putem bucurà noi silvicultori, că a putut luà naștere dejă pe acea vreme, dar erà o idee prematură care nu corespundeà necesităților momentului, care nu erà rezultanta simțirii generale de pe atunci. Și, astfel fiind,

1) Aceste amănunte s'au extras din «Învățământul Agriculturii și Silviculturii» Memoriul de S. P. Radian, 1886.

dispărând omul care o întrupase, a dispărut și ea, fără însă a fi trăit în zadar, fără însă a nu produce efecte ce erà să se simtă mai târziu.

Dorul învățământului silvic rămăsese în inimile acestora care urmase pe maestrii francezi în anii dela 1851—53 și, cu deosebire, unul dintr'înșii, M. Râmnicianu, a stăruit și a isbutit să fie trimis în străinătate, pentru a-și complectà la școala dela Nancy cunoștințele silvice câștigate anterior în țară.

De pe aceea vreme Nancy a rămas metropola învățământului silvic pentru toți Românii doritori a se instrui în cultura pădurilor; în zilele rele ca și în cele bune, adică atât atunci când științele silvice se profesau în școli speciale, cât și în epoca când nu se predau decât ca un corolar al complexului de cunoștințe necesare agriculturii, Românii pelerinează către Meca-ul silvic (spre Nancy) și se adapă la doctrina silvică franceză. Prea puțini se abat dela această cale și iau drumul către școlile silvice germane ¹⁾. Dacă aruncăm o privire asupra anuarului școalei dela Nancy, atunci vedem că dela 1855 și până la anul 1905, adică într'un interval de tocmai 50 de ani, au frecventat acea școală numai puțin decât 81 de Români, adică aproape jumătatea din numărul total de silvicultori formați în școlile speciale românești în intervalul dela 1860 și până azi.

Nu e de mirare deci—și cu atât mai puțin cu cât mulți dintre acei cari au frecventat școala dela Nancy

1) Decanul acestora este Gavrilescu și I. Pavlov care pe la începutul celui d'al șaselea deceniu din secolul trecut au frecventat școala dela Aschaffenburg.

mai în urmă și-au ales cariera didactică—când constatăm în domeniul științelor silvice aceeaș puternică înrâurire a geniului francez, pe care suntem obișnuiți a întâlni în toate celelalte ramuri ale activității noastre, fie pe orice teren ar fi.

Dacă cu toate acestea se simte pe ici pe colo și influența doctrinelor școlii germane, atunci aceasta își găsește explicațiunea în activitatea acelora cari au urmat cursurile diverselor școli germane — al căror număr, fie zis în treacăt, a mers crescând în timpul din urmă—în faptul că unii din silvicultorii ai Statului au fost trimiși în misie în Austria, Bucovina și Ungaria și au putut să aprecieze modul de a lucra obișnuit în aceste țări, în împrejurarea mai departe că corpul silvicultorilor cuprinde și mulți Români din Ungaria care și-au făcut educațiunea silvică sau prin școli ungare, sau austriace, și, în fine, în activitatea rodnică a unui specialist german atașat multă vreme pe lângă ministerul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor.

După această mică digresiune, care mi s'a părut necesară pentru a preciza mai bine caracterul învățământului silvic în România, să ne întoarcem privirile la serdarul M. Râmniceanu și să cercetăm activitatea dezvoltată de dânsul pentru a întemeia o școală silvică în țara românească.

Reîntors în țară pe la anul 1857, după o grabnică orientare în dedalul forestier de pe atunci, a dat mai întâiu o primă și prealabilă organizare forțelor silvice reslețe de pe vremuri. În curând însă vechiul elev dela Nancy, fascinat de organizarea solidă a administrațiunii

forestiere din Franța, de funcționarea ei precisă și regulată, la baza căreia știă că se găsește instituțiunea așisderea solid întemeiată a învățământului silvic, a trebuit să fie el singur nemulțumit de opera sa și, de aceea, îl vedem în anul 1859 (Februarie 10), propunând o nouă mai desăvârșită organizare a serviciului silvic, recomandând aducerea în țară a unui număr de instructori francezi de toate gradele, luați din administrațiunea forestieră a acelei țări și, în fine, pentru a nu fi tributari pentru vecie ai geniului străin, stăruiind pentru înființarea unei școli de silvicultură pe pământul românesc.

Grație unui om de inimă, însuflețit de dorul sincer de a lucra pentru patria sa, grație lui Arăpilă G. Goleșcu a cărui muncă patriotică e prea cunoscută pentru a mai insista aci asupra ei, proiectele lui Râmniceanu ¹⁾ n'au întârziat a fi puse în practică și, în luna Martie a anului 1860, a început să funcționeze din nou școala de silvicultură ce fusese desființată în anul 1853.

În adevăr, din expunerea de motive care însoțește proiectul de lege pentru organizarea serviciului silvic și a școalei de silvicultură, prezentată camerei legislative—cam târziu după concepția noastră de azi—în luna Aprilie 1860, rezultă că școala de silvicultură pe acea vreme începuse deja a funcționa.

După decretul No. 58 din 18 Februarie 1860 corpul didactic al acestei școli se compunea din:

Pantoleon Buescu, profesor de Istoriă Naturală.

1) A se vedeă Anexa II.

Em. Constantinescu, profesor de Matemtice.

Mih. C. Râmniceanu » » Economie silvică.

Frederic Giesel » » Desemn.

Cel dintâiu pare că n'a funcționat niciodată în calitate ce i-a fost atribuită, iar cel de al doilea numai câțva timp, căci, din informațiunile ce am putut culege dela foștii elevi ai acestei școli, profesor de științe naturale a fost dela început dr. Julius Barraș, iar profesor de matematică—în anul 1861—inginerul Aninoșanu. În ce privește în special activitatea științifică a lui Barraș, trebuie menționat că lui i se datorește singurul manual didactic forestier ce a fost vreodată tipărit în țara românească—dovadă cu câtă râvnă s'au pus la lucru pe acea vreme Râmniceanu și colaboratorii lui.

Acel manual intitulat «*Botanică forestieră*» este, după cum rezultă din prefață, o compilație din operele lui Mathieu (Nancy) și Ratzeburg (Eberwalde).

Art. 28 din proiectul de organizare a serviciului silvic și a școlii de silvicultură specifică precum urmează obiectele ce urmă a se predă în școală: Istoria naturală în raporturile sale cu pădurile; matematicile aplicate la măsurătoarea solidelor, la ridicarea planurilor și la construcțiile silvice; economia silvică în ceea ce privește cultura, amenajarea și exploatarea pădurilor și desenul; iar, conform art. 30 al aceluiaș proiect, directorul general al Administrației silvice eră chemat a determina sub Administrația Ministrului Cultelor programul învățăturilor din fiecare an, orele de lecțiuni, reglementul special al școlii și condițiunile de admisiune într'însa.

Durata cursurilor erà fixatã la 2 ani, iar, dupã trecerea cu succes a examenului final, elevii, conform art. 32 al regulamentului, urmã a se atașã pe lângã agenți silvicultori¹⁾ conservându-și titlul și remunerarii (de elev) ca sã se inițieze în lucrãrile acestei Administrațiuni. Primirea lor definitivã în cadrul Agențiilor-Silvicultori și anume în cea din urmã clasã a gradului de Sub-Inspector-Silvicultor nu se puteã face decãt în caz de vacanțe și erã subordonatã notelor ce agenții Silvicultori, pe lângã care fusese atașati, le dedeau elevilor pentru conduitã, moralitate, inteligență și activitate.

Precum rezultã din cele de mai sus, elevii erau salariați și anume primeau 200 lei lunar; profesorii, la rândul lor, aveau o leafã de 500 (cel de desemn 400) și o diurnã de 200 lei pe lunã.

Bugetul total al învățãmântului silvic pentru anul 1860—1861 se urcã la suma de lei 80.400.

Și aceastã școalã n'a avut o lungã duratã.

Dejã în anul 1862 ea fũ desființatã, iar promoțiunea a doua, care intrase în școalã în anul 1861, n'a putut sã-și completeze cunoștințele decãt grație bunei voințe a profesorilor cari au consimțit a face lecțiuni gratuite acelorã ce mai aveau de urmat anul al doilea al cursurilor.

Nu am putut aflã în mod cert, cine anume a urmat aceastã primã școalã naționalã de Silviculturã și câți elevi și-a fãcut educațiunea silvicã într'nsa.

În anul întâiu (1860) au fost primiți 20 de elevi, iar pentru viitor hotãrise art. 32 ca numãrul lor sã

1) Inspectori și subinspectori, guarzi generali nefiind prevãzuți în proiectul de organizare a lui Rãmniceanu, în locul cãrora, în capul ocoalelor (o plasã) se aflau brigadierii.

se determine pe fiecare an de către Direcția generală, cu aprobația Ministerului Cultelor, în raport cu trebuințele Administrației silvice.

Este probabil că, față de lipsa aproape totală de Silvicultori în țară și față de planul vast de organizare al lui Râmniceanu, promoțiunea a doua, ca număr, să nu fi fost inferioară celei dintâi.

Au făcut parte, pe lângă alți, din promoțiunea întâia: Robescu (fost primar al Capitalei), Vlădescu (fost deputat și inginer silvic), Pisone (fost membru în consiliul tehnic al pădurilor), iar din a doua Moroi (fost șef al serviciului silvic), Popescu (fost inspector silvic), Antonescu Remus (fost profesor al școlii speciale de silvicultură), Murgescu (fost amiral).

Pentru noi silvicultori, cari simțim mai viu tot ce privește pădurile și cultura lor, de sigur că este regretabil că și această a doua încercare de a întemeia învățământul silvic în țară n'a reușit, dar nu pot face din aceasta o vină geniului național, care s'a zis cu această ocazie că ar fi destructor ci, și de astădată, cred că erà firesc, trebuià să se întâmple astfel cum s'a întâmplat, nu puteà să dureze această școală, fiindcă necesitatea existenței silviculturilor nu erà universal simțită, nici măcar recunoscută de toți aceia cari se aflau în capul trebilor, fiindcă probleme mai mari, mai strâns legate de existența națiunii românești, decât cultura și conservarea pădurilor, erau la ordinea zilei.

De altfel chiar Arăpila Golescu, susținătorul ideilor lui Râmniceanu, nu a considerat această școală decât ca provizorie, căci iată ce spune în raportul său No. 238 din anul 1859 către consiliul de Miniștri.

«Până la definitivă organizare și complectare a școlii de agricultură dela Pantelimon, pe lângă care urmează a se adăogi și învățături speciale de economia silvică, să se înființeze îndată o școală provizorie de silvicultură după modul alăturatei table de buget, pentru a se putea forma cât mai curând agenți trebuitori pentru funcțiile administrației silvice».

A fost deci intenția din capul locului, de altfel întocmai cum s'au petrecut lucrurile și în alte țări, a se înființa învățământul agricolo-silvic, lucru ce era mai potrivit cu starea economică și culturală a țării de pe acea vreme și mai potrivit cu mijloacele disponibile ale Statului pentru scopuri de învățământ.

Ideia în sine nu a fost rea, trebuia însă statornic urmărită și sistematic aplicată, pentru ca să dea roade bune. Din nefericire nu a fost astfel, nu s'a dat importanța cuvenită științelor silvice în această școală mixtă, și noi de astăzi nu putem decât să regretăm această perioadă de stagnațiune de 20 de ani și mai bine în cari instrucția silvică a generațiunilor ce s'au succedat în școala dela Pantelimon și mai târziu în cea dela Herăstrău a fost prea rudimentară pentru ca să contribuie cât de puțin la progresul silvic în țară.

În adevăr, cari era programul învățământului silvic în școlile mai sus menționate?

Pentru a răspunde la această întrebare este necesar a se distinge perioada până la 1867, când intervine regulamentul institutului național de agricultură dela Pantelimon ¹⁾, și acea cari urmează după reglementarea

1) Vezi Anexa III.

